

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Kulturnämnden

Datum:
2026-04-22

Diarienummer:
KTN-2026-00137

Handläggare:
Anna Röst, Tuva-Li Peter Lidé

Samrådsyttrande över detaljplan för Kvarteret Epidemisjukhuset

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

1. **att** till plan- och byggnadsnämnden avge upprättat samrådsyttrande avseende detaljplan för Kvarteret Epidemisjukhuset

Ärendet

Kulturnämnden har möjlighet att lämna synpunkter på detaljplan för Kvarteret Epidemisjukhuset i samrådsskede 27 mars – 8 maj 2026. Anstånd med svar har beviljats till 5 juni 2026.

Detaljplanen syftar till att möjliggöra utbyggnad av vårdlokaler med ytterligare 10 000 – 15 000 kvadratmeter.

Beredning

Ärendet har beretts av avdelning Uppsala konst och kulturarv inom kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen.

Föredragning

Detaljplanen syftar till att möjliggöra utbyggnad av vårdlokaler med ytterligare 10 000 – 15 000 kvadratmeter.

I tjänsteskrivelsen sammanfattas detaljplanens huvuddrag. För mer information om detaljplanen, inklusive plankarta och planbeskrivning hänvisas till denna webbsida: www.uppsala.se/bygga-och-bo/samhallsbyggnad-och-planering/detaljplaner-program-och-omradesbestammelser/hitta-detaljplaner-och-

omradesbestämmelser/2024/kvarteret-epidemisjukhuset/#samrad

Detaljplanen

Planområdet är beläget i direkt anslutning till Gamla kyrkogården, och omges av kyrkogård på tre sidor, med Villavägen i väster som passerar mellan planområdet och Nya kyrkogården. I norr avgränsas planområdet av S:t Johannesgatan.

Inom området finns en befintlig bebyggelse med nio byggnader om totalt cirka 17 000 kvadratmeter bruttoarea. Byggnaderna är mellan en och fem våningar höga och uppförda under olika tidsperioder, från 1900-talets början till och med 1970-talet. Fastigheten präglas övergripande av en låg bebyggelse med avgränsande häckar, staket och tegelmurar.

Planens syfte är att möjliggöra utbyggnad av lokaler för fortsatt vårdverksamhet. Utbyggnaden ska göra avstamp i den befintliga bebyggelsestrukturen inom fastigheten men öppnar för att bygga ut eller ersätta den befintliga bebyggelsen.

Fastighetsutvecklarens förslag är att fyra byggnader kvarstår i nuvarande form, en byggs till med ett våningsplan och fyra byggnader rivs och ersätts av större byggnader. Byggnaden som utgör det gamla Epidemisjukhuset ska bevaras. Vid planens genomförande blir den totala bruttoarean på fastigheten cirka 28 000 kvadratmeter. En sammanhängande byggnadskropp skapas med en maximal höjd om 26 meter över marken i den högsta delen.

Kulturarv inom planområdet

Epidemisjukhuset byggdes på den nuvarande platsen 1905–1906. Bebyggelsen utvecklades i form av ett så kallat ”paviljongsjukhus”, bestående av flera långsmala byggnader. Denna typ av sjukhus, med fokus på ljus och luft – främst god ventilation, byggdes med anledning av de förändringar inom medicinen och synen på god vård som utvecklats under 1800-talets andra hälft. Den gängse uppfattningen var att sjukdomar främst spreds genom utandningsluften från de sjuka. På 1910-talet byggdes Hus G – den äldsta befintliga byggnaden i planområdet.

Under åren 1949–1971 omdanades miljön inom Epidemisjukhuset genom ett nytt, modernare byggnadsprogram. Flera nya byggnader tillkom, och äldre paviljonger revs. Den befintliga bebyggelsen i planområdet består således av flera generationer sjukhusbebyggelse från 1900-talet. Området berättar om sjukvårdens utveckling under ett sekel, med ljus, luft och avskildhet som de tydligaste arkitektoniska inslagen.

Detaljplaneområdet ligger inom riksintresse för kulturmiljövården Uppsala stad (C40) och inom en utpekad kommunal kulturmiljö (U20, Uppsala). Planområdets värde i relation till riksintresset består av kopplingen till centralmaktens utveckling, i detta fall vårdinrättningarnas utveckling och historia. Planområdet är en tydligt avgränsad del av staden och omges av kulturhistoriskt värdefulla miljöer: kyrkogårdarna, villastaden i Kåbo, studentbebyggelsen i Rackarberget och universitetsmiljöerna.

Kulturarv i planförslaget

I planhandlingarna ingår en *Kulturvärdesinventering* (Link arkitektur 2022) och en *Kulturmiljöutredning och konsekvensanalys* (Nyréns Arkitektkontor 2026).

Konsekvensanalysen visar att planförslaget medför negativ påverkan på riksintresset Uppsala stad. Då kulturhistoriskt värdefulla byggnader kan rivras och ersättas av större volymer försämras läsbarheten av områdets historia kraftigt.

Planstrukturen förändras, då den bebyggelse som planen möjliggör innebär en sammanhängande byggnadskropp som sluter gårdsrum och hindrar tidigare siktlinjer mot Gamla kyrkogården och Domkyrkan.

Den äldsta byggnaden, Hus G, bevaras men byggs in bakom den nya huskroppen så att den inte längre blir synlig från S:t Johannesgatan. Planförslaget medför också att ny bebyggelse i högre skala kommer att dominera över Hus G, som tidigare uppfattats som en närmast monumental byggnad i sjukhusmiljön.

I planförslaget anges att planen medför negativ påverkan på riksintresset, men att påverkan mildras genom att området fortsatt används för vårdverksamhet och kontinuiteten därmed bibehålls. Vidare anges att den visuella verkan av högre volymer mildras genom indragna övervåningar och en färgpalett som påminner om den tidigare bebyggelsen.

Offentlig konst

Fastighetsägaren Region Uppsala har bedrivit verksamhet på platsen sedan en lång tid. Sannolikt finns både byggnadsfast och lös konst inom fastighetens olika byggnader, och sådan bör vara katalogiserad av Region Uppsalas konstenhet. Ingen konst omnämns i detaljplanens utredningar eller i planförslaget.

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningens bedömning

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen konstaterar att höga kulturvärden i ett centralt läge inom riksintresseområdet för kulturmiljövården Uppsala stad går förlorade vid planens genomförande. Argumentationen kring avvägning av förlust av kulturvärden visavi fastighetsägarens intresse av att utveckla sin fastighet styrks inte av några underlag vad gäller utredning av alternativa lokaliseringar av det uppkomna lokalbehovet. Kultur-, idrotts och fritidsförvaltningen anser att planområdet är av så stor betydelse för kulturarvet i Uppsala stad att det är önskvärt att i första hand finna andra lösningar.

I den kulturmiljöutredning och konsekvensanalys som utförts inom planarbetet framförs att en varsam komplettering av bebyggelsen inom planområdet är möjlig, genom om- och tillbyggnader av de befintliga byggnader som har ett lägre kulturhistoriskt värde. I utredningen framhålls också att ny bebyggelse inte bör konkurrera med de äldre kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna i placering eller volym. Strukturen inom planområdet bör förbli uppbruten, för att minska sjukhusets front mot kyrkogården.

Vidare noteras (vilket också anges i planbeskrivningen) att de två kulturmiljöutredningar som ingår som underlag för planarbetet delvis gör olika bedömningar av de individuella byggnadernas kulturhistoriska värde. Den kulturvärdesinventering som utförts av Link Arkitekter (2022) saknar uppgifter om vilken kompetens som medverkat i utredningen (sedvanligt är att byggnadsantikvarie med certifiering Sakkunnig kulturvärden [KUL] medverkar). Då utredningen även

saknar metodbeskrivning och inte tycks följa gängse metodik har den betydligt mindre trovärdighet i sina bedömningar än den utredning som utförts av Nyréns Arkitektkontor (2026). I Nyréns utredning redovisas medverkande byggnadsantikvarier med certifiering samt landskapsarkitekt och planeringsarkitekt.

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen konstaterar också att detaljplaneförslaget för kvarteret Epidemisjukhuset helt saknar underlag – inventering, utredning och konsekvensanalys - avseende offentlig konst och konstnärliga värden. Det medför stor risk att sådana värden går förlorade vid planens genomförande. Konst inom planområdet kan behöva skyddas genom skydds- och varsamhetsbestämmelser.

Sammanfattningsvis föreslår kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen kulturnämnden att avstyrka planen i dess nuvarande form, samt att framföra följande synpunkter:

- Utveckling av fastigheten Kåbo 6:1 bör endast ske på ett sådant sätt att kulturarvet på platsen inte minskar och riksintresseområdet för kulturmiljö Uppsala stad inte påverkas negativt. De rekommendationer som framförs i *Kulturmiljöutredning och konsekvensanalys* (Nyréns Arkitektkontor 2026) bör vara vägledande i det fortsatta planarbetet.
- Detaljplanen bör kompletteras med en konstinventering för att säkerställa kompletta beskrivningar av den befintliga konsten samt de konstnärliga värden den innehåller. Sådana värden bör skyddas genom tillämpliga skydds- och varsamhetsbestämmelser.

Slutligen föreslår kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen även kulturnämnden att framföra vikten av att säkerställa att de underlag som tas fram i planarbete produceras med rätt kompetens. Utredningar av kulturmiljö och kulturvärden bör utföras av certifierade sakkunniga inom kulturvärden (KUL).

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 22 april 2026
- Bilaga 1, Förslag till samrådsyttrande över detaljplan för kvarteret Epidemisjukhuset

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen

Sten Bernhardsson
Förvaltningsdirektör

Samrådsyttrande över detaljplan för Kvarteret Epidemisjukhuset

Kulturnämnden har möjlighet att lämna synpunkter på detaljplan för Kvarteret Epidemisjukhuset i samrådsskede 27 mars – 8 maj 2026. Anstånd med svar har beviljats till 5 juni 2026.

Kulturnämnden bedömer att ett genomförande av detaljplanen innebär att höga kulturvärden i ett centralt läge inom riksintresseområdet för kulturmiljövården Uppsala stad (C40) går förlorade. Området berättar om sjukvårdens utveckling under ett sekel, med ljus, luft och avskildhet som de tydligaste arkitektoniska inslagen.

Planen medför att kulturhistoriskt värdefull bebyggelse rivs, planstrukturen förändras, och planområdets äldsta monumentala byggnad underordnas nybyggda, högre byggnadsvolymer.

Kulturnämnden anser att planområdet är av så stor betydelse för kulturarvet i Uppsala stad att det är angeläget att i första hand finna andra lösningar på det uppkomna lokalbehovet. En varsam, mindre omfattande komplettering av bebyggelsen inom planområdet utan att kulturvärdena påverkas är möjlig enligt planarbetets kulturhistoriska utredning

Vidare konstaterar kulturnämnden att detaljplaneförslaget för kvarteret Epidemisjukhuset helt saknar underlag – inventering, utredning och konsekvensanalys - avseende offentlig konst och konstnärliga värden. Det medför stor risk att sådana värden går förlorade vid planens genomförande. Konst inom planområdet kan behöva skyddas genom skydds- och varsamhetsbestämmelser.

Kulturnämnden avstyrker planen i dess nuvarande form, och framför följande synpunkter:

- Utveckling av fastigheten Kåbo 6:1 bör endast ske på ett sådant sätt att kulturarvet på platsen inte minskar och riksintresseområdet för kulturmiljö Uppsala stad inte påverkas negativt. De rekommendationer som framförs i *Kulturmiljöutredning och konsekvensanalys* (Nyréns Arkitektkontor 2026) bör vara vägledande i det fortsatta planarbetet.

- Detaljplanen bör kompletteras med en konstinventering för att säkerställa kompletta beskrivningar av den befintliga konsten samt de konstnärliga värden den innehåller. Sådana värden bör skyddas genom tillämpliga skydds- och varsamhetsbestämmelser.

Slutligen vill kulturnämnden framföra vikten av att de underlag som tas fram i planarbete produceras med rätt kompetens. Utredningar av kulturmiljö och kulturvärden bör utföras av certifierade sakkunniga inom kulturvärden (KUL).

I de två kulturmiljöutredningar som ingår som underlag för planarbetet framförs delvis olika bedömningar av de individuella byggnadernas kulturhistoriska värde. Den kulturvärdesinventering som utförts av Link Arkitekter (2022) saknar uppgifter om huruvida antikvarisk kompetens medverkat i utredningen. Då utredningen även saknar metodbeskrivning har den mindre trovärdighet i sina bedömningar än den utredning som utförts av Nyréns Arkitektkontor (2026), där medverkande byggnadsantikvarier med certifiering samt landskapsarkitekt och planeringsarkitekt redovisas

Kulturnämnden

Linda Eskilsson
Ordförande

Anna Eriksson
Nämndsekreterare